

Etapa națională a olimpiadelor școlare - 2022
Probă scrisă
ISTORIE
Clasa a X-a

- **Munkaidő három óra.**
- **Mindkét tétel kötelező.**
- **Hivatalból 10 pont jár, amely az I. tételhez adódik.**
- **A tételek kidolgozása külön lapokon történik.**

I TÉTEL

(40pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

A. „1914-ben Oroszország vállalja a kihívást, és elfogadja az általános konfliktus kockázatát, azért, hogy megakadályozza «pártfogoltja», Szerbiát abban, hogy az az Osztrák-Magyar Monarchia áldozatává váljon. Amennyiben másképp cselekszik, ez azt jelentette volna, hogy elveszíti befolyását a balkáni szlávok körében, és az ezen a területen elszenvedett kudarc – miután a közel-keleti terjeszkedési kísérlet során vereséget szenvedett – döntő csapást mért volna az 1905-ös forradalom által meggyengült rendszerre. Ráadásul, még ha katonailag nincs is felkészülve, a helyzete ezen a területen sokkal jobb, mint öt évvel ezelőtt.

Hasonlóképpen figyelembe kell venni Franciaország helyzetét is. Úgy tűnik, hogy Szentpétervárt erősebben támogatta Párizs mint a korábbi válságok idején. [...] A francia kormány erőteljesen támogatta szövetségesét, megerősítve diplomáciai pozícióját. [...]

Mivel Angliát a kontinensen semmilyen szerződés nem volt kötelezve barátai megsegítésére, könnyen megtehetette volna, hogy várakozó állaspontra helyezkedik. És amennyiben az utolsó pillanatban elkötelezi magát, ezt az európai egyensúly megőrzéséért tenné, mert Németország győzelme biztosítaná ennek a hatalomnak a kontinentális hegemoniáját.”

(P. Milza, S. Berstein, *A XX. század története*)

B. „Nagy tiltakozó megmozdulásokra került sor 1917 januárjában Petrográdban (korábban Szentpétervár) és más városokban, amit a romló életszínvonal miatti elégedetlenség váltott ki, valamint a háborúellenes nézetek és a cári hatalommal szembeni ellenállás. [...] Katonák és tengerészek támogatták a petrográdi munkások felkelését. [...] A helyzet gyorsan kikerült a cári hatóságok ellenőrzése alól. Az anarchikus körülmények között a munkások létrehozták saját képviselői kormányzati formájukat: a szovjetet (vagy tanácsot). A rend gyorsan összeomlott. A katonák is szovjeteket választották, azért, hogy ezek képviseljék őket, követelték a cár eltávolítását. Miután a tisztikar és politikusok egyetértettek abban, hogy a cárnak távoznia kell, ez tiszteletben tartotta kívánságukat, és március 15-én lemondott. [...]

A cár lemondása és a «forradalmi demokrácia» ideiglenes kormányának beiktatása után is az állapotok nagyon instabillak maradtak.”

(Kershaw: *Út a pokolba. Európa, 1914-1949*)

C. „Minél tovább húzódott a háború, annál inkább megkérdőjeleződött a német államforma. [...] A Wilson elnök által januárban előterjesztett *14 pontos program* többek között a Németország által annektált vagy elfoglalt területek visszaszolgáltatásáról rendelkezett, [...]. Wilson nem tett engedményeket, ragaszkodott a parlamenti demokrácia bevezetéséhez [...], a hódításokról való lemondáshoz és a jelentős leszereléshez (beleértve az egész flotta átadását). [...]

Az október 29-30 közötti éjszakán fellázadt tengerészek Kiel városában elutasították a haditengerészeti vezetőségének azon abszurd parancsát, amely egy utolsó nagy összecsapás keretén belül a flottát a brit haditengerészet elleni harcba küldte. [...] A felkelés gyorsan terjedt, és a szó szoros értelmében ez a forradalom szikráját jelentette. Munkások és katonák tanácsai bukkantak fel a semmiből, a hatalmat a saját kezükbe vették, a hatalom a

társadalom alapjához került. A tábornokok nyíltan azt mondták a császárnak[...] hogy el kell mennie. [...] A trónról való hivatalos lemondására november 28-án került sor. Még távozása előtt sietve kikiáltották a köztársaságot a berlini parlament erkélyéről. [...] A hónapokig tartó zavargások során Németországban elkezdődött egy teljes parlamenti demokrácia megteremtése.”

(Kershaw: *Út a pokolba. Európa, 1914-1949*)

D. „A wilsoni idealizmus és az európai demokráciák morális vagy hajthatatlan realizmusa között a győztesek táborában 1919-ben nézeteltérések és rivalizálások kezdődtek. Amerikából nézve a békét Wilson elnök eszméi képviselik, amelyek egyértelműen meghatározzák a békekonferenciát[...]

Európából nézve a béke eltérő érdekeket tár fel. Az olyan országok, mint Franciaország és Olaszország ellenzik a wilsoni moralizmust, amelyet Nagy-Britannia támogat, ők a győztesek jogának elvét képviselik. Olaszország «területkövetelése» között szerepelt Trento és Trieszt megszerzése, de Isztria és Dalmácia is, amelynek lakói szlávok voltak, és bizonyos, az Oszmán Birodalomhoz (Szmirna) tartozó területek [...]. Wilson elnök azonban, akit nem kötöttek a szövetségesek irányába tett ígérek, nem volt hajlandó kedvezni az olaszoknak. Azáltal, hogy közvetlenül a félsziget népéhez fordul támogatásért, elérte az olasz delegáció kilépését, valamint azt, hogy ez a békekonferenciáról tartósan távol maradt. Wilson ellenállása az olasz követelésekkel szemben azt eredményezte, hogy megerősítette az olaszok frusztrációját. A nacionalisták (a költő d'Annunzio köré csoportosulva), majd a fasiszták gyorsan tudni fogják, hogyan használják ki a «megcsonkított győzelem» adta lehetőségét.”

(P. Milza, S. Berstein: *A XX. század története*)

A történelmi forrásokból kiindulva válaszoljon a következő követelményeknek:

1. Említsen meg két különbséget Franciaország és Nagy-Britannia hozzáállása között az 1914-es eseményekhez.

4 pont

2. A **C.** forrás alapján határozza meg a 14 pont két jellemzőjét. **4 pont**

3. Említse meg a **D.** forrás alapján a béketárgyalások két következményét Olaszország szempontjából. **4 pont**

4. Alakítson ki egy véleményt az oroszországi és németországi forradalmi eseményekről, és támassza alá ezt a **B** és **C** forrásokból egy-egy információval.

8 pont

5. Mutasson be két folytonossági elemet azon politikai rendszer által végrehajtott intézkedésekben, amelyekre a **B** forrás utal a két világháború közötti időszakban. **10 pont**

6. Érveljen két releváns történelmi ténnyel amellett, hogy a "parlamenti demokrácia" rendszere, amelyre a **C** forrás utal, a két világháború közötti időszakban változásokon fog keresztül menni.

10 pont

II TÉTEL

(50pontos)

Írjatok egy körülbelül három-négy oldalas összehasonlító elemzést az európai állam és a társadalom fejlődéséről a XVIII–XIX. század nemzetközi kapcsolatainak szemszögéből, figyelembe véve a következő szempontokat:

- említsetek meg két, a XVIII. századi román államokra vonatkozó történelmi eseményt, és mutassátok be ezeknek egy-egy politikai téren, illetve egy-egy gazdasági téren jelentkező következményét;
- említsetek meg három hasonlóságot és egy különbséget a Nyugat-Európában, illetve a Kelet-Európában lezajló politikai események között, az 1800-1840-es időszak a nemzetközi kapcsolatainak szemszögéből;
- mutassátok be egy hasonlóságot és egy különbséget az 1848-ban lezajló nyugat-európai, illetve kelet európai események között;
- fogalmazzatok meg egy véleményt az európai államok szervezésében megfigyelhető folytonosságról a XIX. Század második felében és támasszátok alá véleményeteket két történelmi érvel.

Megjegyzés!

Pontozzák a **megfelelő történelmi nyelvezet használatát**, az elemzés **felépítését**, az **ok-okozati összefüggés** kiemelését, az érvek megfelelő alátámasztását történelmi tényekkel (releváns történelmi tény bemutatását és ok-okozati összefüggést és következtetést kifejező kötőszavak alkalmazását), a **történelmi tények logikus/kronológiai sorrendjének betartását** és az elemzés megadott terjedelmének betartását.